

PODNEBNE SPREMEMBE

PRIROČNIK ZA MLADINO

Ta projekt je financirala Evropska komisija. To sporočilo odraža samo stališča avtorja in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

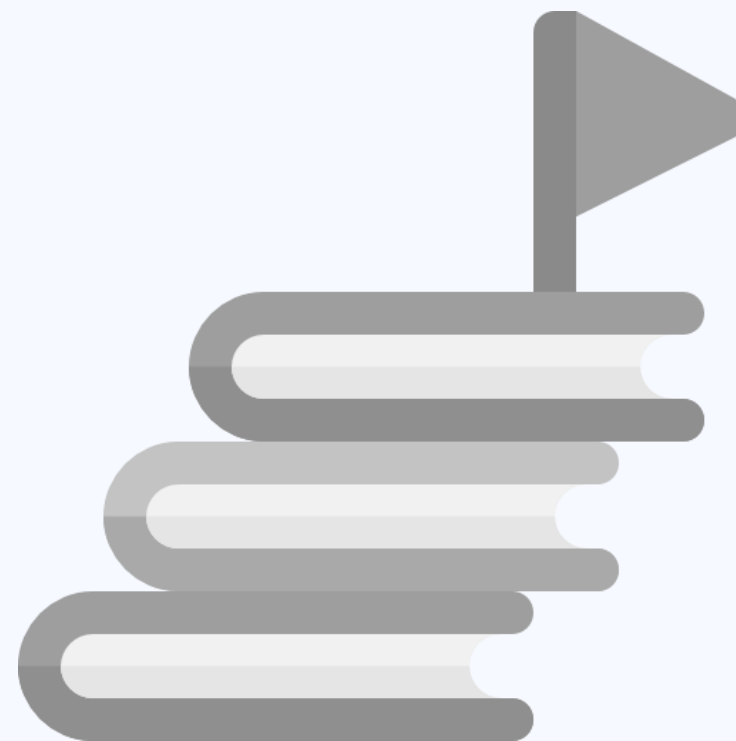
TEME

- Tema 1: Podnebne spremembe: največja nevarnost za zdravje
- Tema 2: Naravne katastrofe
- Tema 3: Evropski/mednarodni sporazumi za boj proti podnebnim spremembam
- Tema 4: Primeri dobre prakse

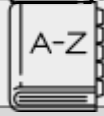

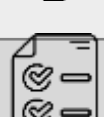

UČNI CILJI

- Razumeti kako lahko podnebne spremembe vplivajo na človeško zdravje
- Vedeti, kako lahko onesnaženje s hrupom vpliva na zdravje ljudi
- Razlikovati med podnebnimi spremembami, globalnim segrevanjem in vremenom
- Razumeti, kako so naravne nesreče povezane s podnebnimi spremembami
- Predstaviti EU in mednarodne sporazume
- Spoznati idejo teh sporazumov in zakaj jih je treba izvajati na nacionalni in mednarodni ravni
- Da bi razlikovali, kateri dejavniki lahko oblikujejo in podpirajo bolj trajnostne odločitve
- Poznavanje različnih dobrih praks, povezanih s podnebnimi ukrepi
- Razumeti, kako lahko podnebne spremembe vplivajo na različna področja

KLJUČNI SIMBOLI

Simboli	Razlaga
	Definicije
	Študija primera
	Dodatni viri
	Nasveti
	Dejavnosti
	Opomnik
	Video

1. PODNEBNE SPREMEMBE: NAJVEČJA NEVARNOST ZA ZDRAVJE

1.1. kaj so podnebne spremembe?

- Dolgotrajne spremembe v temperaturi in vremenskih vzorcih. Te spremembe so lahko posledica naravnih vzrokov, kot so spremembe v sončnem ciklu. Vendar so človeške dejavnosti glavni vzrok podnebnih sprememb že od 19. stoletja, predvsem zaradi izgorevanja fosilnih goriv, kot so premog, nafta in plin.
- Oglejte si spodnji videoposnetek, če izvedeti več:

želite

https://www.youtube.com/embed/G4H1N_yXBiA?feature=oembed

1.2. VREMENSKI EKSTREMI IN NJIHOVI VPLIV NA ZDRAVJE LJUDI

Temperaturni ekstremi:

- ***Vročinski val***

Dolgotrajno obdobje neobičajno vročega vremena.

Povzroča vročinske krče, telesno dehidracijo, toplotno izčrpanost, vročinski udar in celo smrt.

- ***Ekstremni mraz***

Lahko je posledica podnebnih sprememb in globalnega segrevanja.

Lahko povzroči srčno-žilni stres, ko telo poskuša ohraniti toploto, pa tudi bolezni, kot je podhladitev.

1.2. VREMENSKI EKSTREMI IN NJIHOVI VPLIV NA ZDRAVJE LJUDI

Poplave in neurja

Vplivi na zdravje vključujejo:

- Poškodbe po nevihtah;
- Primeri nalezljivih in parazitskih bolezni, kot so bolezni prebavil, okužbe dihal ter okužbe kože ali mehkih tkiv, po neurjih in poplavah;
- Kardiopulmonalne (poplave) in kožne težave (neurja in poplave).

1.2. VREMENSKI EKSTREMI IN NJIHOVI VPLIV NA ZDRAVJE LJUDI

Požari v naravi

- Zdravstveni učinki dihal (astma) zaradi kemikalij in plinov, ki jih oddaja dim požara v naravi.

Drugi vplivi na zdravje, povezani z gozdnimi požari:

- Opekline, poškodbe, duševne bolezni in smrt (zaradi izpostavljenosti ognju ali sevalni toploti).

1.3. DUŠEVNO ZDRAVJE

Kako ekstremni dogodki in nesreče vplivajo na duševno zdravje?

Izguba domov, podjetij in skupnosti lahko poveča finančne pritiske

1.4. BOLEZNI, KI SE PRENAŠAJO S HRANO, VODO IN VEKTORJI

Ekstremne temperature in padavine igrajo pomembno vlogo pri prenosu bolezni.

Načini, na katere lahko podnebne spremembe vplivajo na bolezni, ki se prenašajo s hrano, vodo in vektorji:

- ob ekstremnih dogodkih (poplave in dvig morske gladine) je lahko voda onesnažena zaradi prisotnosti fekalno-oralnih patogenov v okolju; in
- preko podnebnih dejavnikov (temperatura in vlaga), ki vplivajo na preživetje in razmnoževanje patogenov

1.5. ONESNAŽENOST ZRAKA

Pljučni rak, bolezni srca in okužbe dihal so v večji nevarnosti zaradi onesnaženega zraka. Učinki na zdravje so bili povezani tako s kratkoročno kot dolgoročno izpostavljenostjo onesnaženemu zraku.

- Oglejte si spodnji videoposnetek Svetovne zdravstvene organizacije, če želite izvedeti, kako onesnažen zrak vpliva na človeško telo:

<https://www.youtube.com/watch?v=GVBey1jSG9Y>

1.6. ZVOČNO ONESNAŽENJE

Najpogostejše zdravstvene težave, ki jih ljudem povzroča nenehen hrup, so :

- Izguba sluha
- Stres
- Visok krvni tlak

Zvok se meri v decibelih in vsi zvoki, ki presegajo 85 decibelov, lahko poškodujejo ušesa.

primeri:

- Rock koncerti (110 do 120 decibelov) in
- vlaki podzemne železnice (od 90 do 115 decibelov presegajo ta prag).

2. NARAVNE KATASTROFE

Naravne katastrofe:

- **Poplave** (Ko voda preplavi ali namoči zemljišče, ki je običajno suho)

Za požari v naravi so poplave naravna nesreča z največjim globalnim vplivom.

Zaradi globalnega segrevanja se skupna količina padavin poveča, kar predstavlja visoko nevarnost poplav.

- **Suše** (Dolgotrajno obdobje pomanjkanja padavin glede na povprečje v regiji se imenuje suša)

So naravni del podnebnega cikla.

Zaradi podnebnih sprememb in toplejšega Zemljinega ozračja pa se suše zadnjih 20 let pogosteje pojavljajo.

2. NARAVNE KATASTROFE

Naravne katastrofe:

- **Suše**

Oglejte si naslednji kratek uvodni video o sušah:

<https://www.youtube.com/watch?v=gv66U4tnO3M>

2. NARAVNE KATASTROFE

Naravne katastrofe:

Požari in suše

Požare lahko suša poslabša.

Možnost hitrega razširjanja in uničevanja vitalnega habitata, je ena najnevarnejših značilnosti požarov.

Plastika in drugi nenaravni materiali se žgejo med gozdnimi požari, kar povzroča strupene odtoke, ki lahko onesnažijo vodna telesa.

Gasilsko-reševalna ekipa NSW daje vodo koali, ko jo rešuje iz požara v Novem Južnem Walesu v Avstraliji, 21. novembra 2019 na tej sliki, pridobljeni iz družbenih medijev.

Vir: https://www.voanews.com/a/east-asia-pacific_koalas-suffer-aus

3. EVROPSKI/MEDNARODNI SPORAZUMI ZA BOJ PROTI PODNEBNIM SPREMEMBAM

Okvirna konvencija Združenih narodov o podnebnih spremembah

Ustanovljena je bila 21. marca 1994,

Njegov cilj je ustvariti globalno okoljsko konvencijo in stabilizirati atmosferske koncentracije toplogrednih plinov na raven, ki bo zaščitila podnebni sistem pred škodljivimi vplivi človeka.

Oglejte si naslednji video o UNFCCC:

https://www.youtube.com/embed/CRt3T_VPcKA?feature=oembed

Kjotski protokol

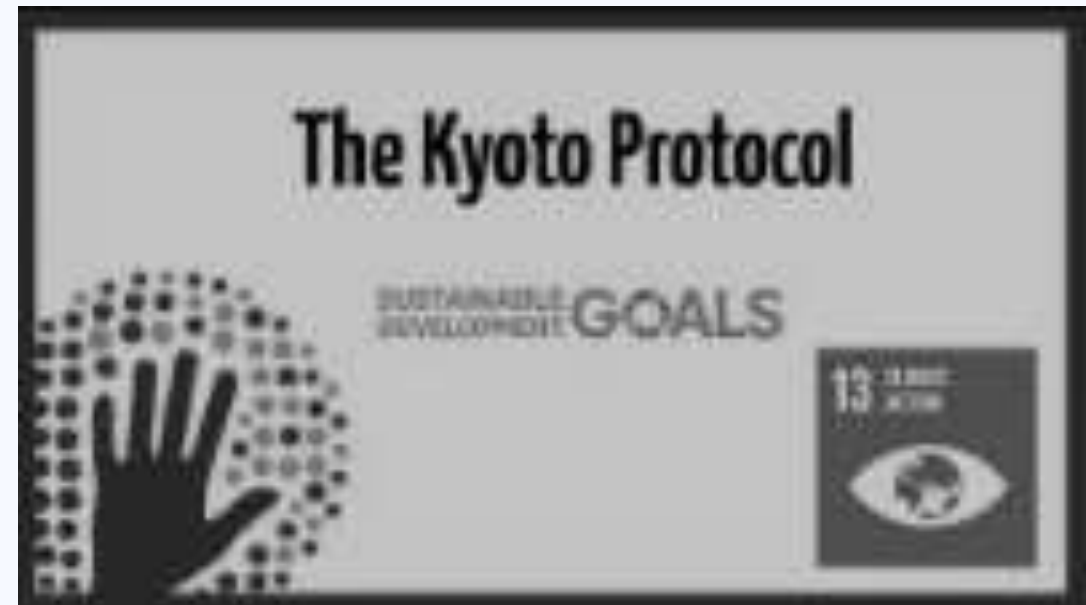
Gre za globalni sporazum

Določa stroge omejitve emisij toplogrednih plinov

Uradno je bil sprejet 11. decembra 1997

Cilj: Industrializirane države in gospodarstva v prehodu, da določijo in dosežejo posamezne cilje zmanjšanja emisij toplogrednih plinov

Oglejte si naslednji video o Kjotskem protokolu:

<https://www.youtube.com/embed/DFhuNKNDrLg?feature=oembed>

Pariški sporazum

Sprejet je bil na podnebni konferenci v Parizu (COP21) leta 2015.

Je pravno zavezujoča mednarodna pogodba o podnebnih spremembah

Cilj: - določiti globalni okvir za ohranitev globalnega segrevanja pod 2 stopinji Celzija, idealno pod 1,5 °C, v primerjavi s predindustrijskimi ravnmi in,

- doseči podnebno nevtralnost pred koncem stoletja.

Oglejte si naslednji video o Pariškem sporazumu:

https://www.youtube.com/watch?v=WiGD0OgK2ug&feature=emb_title

Zeleni dogovor EU

Evropski zeleni dogovor je sklop političnih pobud Evropske komisije

Cilji:

do leta 2050 narediti Evropo podnebno nevtralno

povečati blaginjo ljudi

nikogar ne pustiti za seboj

do leta 2030 zmanjšati emisije iz avtomobilov za 55 %

Oglejte si naslednji video o zelenem dogovoru EU:

<https://www.youtube.com/embed/H37grur6HaU?feature=oembed>

4. PRIMERI DOBRE PRAKSE

Podjetja, ki se borijo proti podnebnim spremembam

Alphabet	Beyond Meat	HP	Microsoft
<ul style="list-style-type: none"> • prvi, ki so svojo celotno porabo energije uskladili z obnovljivo energijo, • leta 2007 dosegli ogljično nevtralnost	<ul style="list-style-type: none"> • proizvedejo 90 % manj emisij toplogrednih plinov • Porabijo 46 % manj energije, • imajo >99 % manjši vpliv na pomanjkanje vode in 93 % manjši vpliv na rabo zemlje (v primerjavi s kg govedine)	<ul style="list-style-type: none"> • leta 2019 prenehali uporabljati plastične vrečke in vezice za napajalne kable v embalaži • nameravajo do leta 2025 odpraviti 75 % svoje plastične embalaže za enkratno uporabo.	<ul style="list-style-type: none"> • do leta 2025 želijo uporabljati le obnovljivo energijo, • do leta 2030 želijo biti ogljično negativni • delajo na razvoju umetne inteligence za sprejetje trajnostnih ukrepov, ki zmanjšujejo škodljive vplive kmetovanja na okolje.

4. PRIMERI DOBRE PRAKSE

Inovacija

Koncept plastične ceste:

želi zmanjšati količino plastičnih odpadkov v okolju.

bo imela manjši vpliv na okolje.

Ko komponente niso več uporabne, jih je mogoče ponovno reciklirati, kar spodbuja krožno gospodarstvo in čistejše okolje.

Oglejte si naslednji videoposnetek ceste iz plastike:

<https://www.youtube.com/embed/QBZN2UAfvwY?start=3&feature=oembed>

4. PRIMERI DOBRE PRAKSE

Primeri in nasveti o podnebnih ukrepih

 Energija	 Transport	 Hrana	 Odpadki hrane
<ul style="list-style-type: none"> • Zmanjšajte ogrevanje in hlajenje, • uporabljajte energetske učinkovite električne naprave • oblačila perite v hladni vodi in • raje obesite svoja oblačila, da se posušijo, kot pa uporabite sušilni stroj.	<ul style="list-style-type: none"> • Manj se vozite, več hodite in kolesarite! • Za daljše razdalje uporabite javni prevoz ali skupno vožnjo.	<ul style="list-style-type: none"> • Jejte več zelenjave, polnozrnatih žitaric, stročnic, oreščkov in semen. • Za pridelavo zelenjave potrebujemo manj energije, vode in zemlje • Vegetarijanska prehrana lahko zmanjša emisije toplogrednih plinov.	<ul style="list-style-type: none"> • Pomembno je, da kupite, kar potrebujete, in porabite, kar kupite! • Metan, močan toplogredni plin, nastaja, ko hrana gnije na odlagališču.

<https://greenactproject.eu/>

Ta projekt je financirala Evropska komisija. To sporočilo odraža samo stališča avtorja in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union